

לימודי שדה בפסיכולוגיה קלינית – 101.1.0527

המחלקה לפסיכולוגיה

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תיאור הקורס:

מטרת הקורס הינה לאפשר היכרות מעשית עם העבודה במרפאות לבריאות הנפש. במסגרת הקורס, ילמדו הסטודנטים תיאוריות ומושגים יסוד בטיפול וכן ישתלבו במרפאות השונות במחלקה לפסיכיאטריה בבית החולים סורוקה. הסטודנטים ישולבו בחונכות פרטנית או קבוצתית במסגרת טיפולים המתקיימים במרפאות השונות. חלק מפעילות החונכות תתקיים בבית החולים וחלק בבית המטופלים. החונכות תלווה בהדרכה קבוצתית שבועית שתניתן במרפאות השונות. משך החונכות הינה כשעתיים שבועיות.

רכז הקורס מטעם האוניברסיטה – מר אבאל הורביץ - avel.horwitz@gmail.com

מסגרת הלימודים כוללת:

1. חונכות או פעילות מעשית אחרת הנמשכת כשעה וחצי באופן שבועי
2. השתתפות בפגישות הדרכה שבועיות בבית החולים סורוקה – כשעה וחצי
3. השתתפות בהרצאות באוניברסיטה, אשר יתקיימו אחת לשבועיים – שעה וחצי (ימי ה' 12:15 – 13:45, בניין 72 חדר 504)

הערות נוספות :

1. לאחר הקבלה לקורס, יש להירשם לאחת מהמרפאות השונות בהתאם לשעות ההדרכה השבועית בכל מרפאה (פירוט מופיע בהמשך). לכל מרפאה יכולים להירשם עד 5 סטודנטים, מלבד היחידה לטיפול בהפרעות אכילה, אליה יכולים להירשם עד 4 סטודנטים.
2. שימו לב, כי קבלה סופית לקורס מותנית בראיון שיתקיים עם צוות בית החולים לאחר סגירת הרישום לקורס.
3. ייתכן שחלק מהעבודה תתבקשו לעבור חיסונים בחלק מהמרפאות, תינתן הודעה על כך בתחילת השנה במידה וכן.
4. החונכות ופגישות ההדרכה נמשכות לכל אורך השנה האקדמית, כולל בחופשת הסמסטר.

חובות הקורס:

השתתפות ונוכחות בשיעורים – 10%

הערכת מדריך – 40%

עבודת סוף שנה (ההוראות יינתנו במהלך שנת הלימודים) – 50%

פירוט על המרפאות השונות:

קב' 1 - היחידה לטיפול יום (מבוגרים)

היחידה לטיפול יום נותנת מענה אבחוני-טיפולי-שקומי לאוכלוסייה מגוונת של מטופלים מגיל 18 שנים ומעלה.

במסגרת היחידה מטופלים אנשים הלוקים במחלות פסיכוטיות, הפרעות מצב רוח, הפרעות חרדה, הפרעות הקשורות לאירועים טראומטיים, וכן מטופלים לאחר חבלות ראש או פגיעות מוחיות שונות. מרבית המטופלים מנהלים אורח חיים עצמאי ותפקודי בשוק החופשי המגיעים בתקופות של משבר או חרפה במצבם. רובם של המטופלים לא עברו אשפוזים מלאים מעולם ולא נזקקים לאשפוז שכזה משום שמטרת טיפול היום היא להתערב בשלב מוקדם ובאופן שימנע את הצורך באשפוז מלא.

הטיפול ביחידה כולל טיפול פסיכולוגי פרטני וטיפולים פסיכולוגים קבוצתיים וכן מעקב וטיפול פסיכיאטרי, שיקום תפקודי ואיזון תרופתי במידת הצורך.

צוות היחידה רב מקצועי ובכלל זה: פסיכיאטרים, פסיכולוגים קליניים, פסיכולוגים שיקומיים, ריפוי בעיסוק, אחיות, עובדת סוציאלית ועוד..

הפעילות הטיפולית ביחידה מתקיימת בימים א'-ה' בין השעות 08:30-13:00. החונכים ביחידה יזכו לעבודה מרתקת ומאתגרת. החונכות תלווה בהדרכה של פסיכולוג ומרפאה בעיסוק ובמידת הצורך גם של פסיכיאטר. אופי היחידה יאפשר לחונכים לעבוד ולחונך מגוון של מטופלים המגיעים מרקעים שונים.

הדרכה קבוצתית אחת לשבוע בימי רביעי בין השעות 12:30-13:30

קב' 2 - מרפאה פסיכיאטרית ילדים ונוער

המרפאה מטפלת בילדים ונוער בגילאי 6-18 המופנים על רקע סימפטומים שונים הנעים מתחלואה מג'ורית (מצבי דיכאון, חרדה, מחלות פסיכיאטריות) ועד קשיים רגשיים/התנהגותיים שונים.

חונכות טיפולית ניתנת במרפאה במטרה לספק לילדים קשר מיטיב, שומר ומכיל. תוך כדי כך, הילדים נחשפים למשמעות של קשר ואינטראקציה אינטימית ואותנטית. תפקידו של החונך כולל מפגשים שבועיים עם המטופל בביתו של המטופל, תוך הסתכלות וחשיבה טיפולית, לצורך התייחסות מתאימה בתוך החונכות.

הדרכה קבוצתית אחת לשבוע בימי שלישי בין השעות 11:00-12:30

קב' 3 - התנסות קלינית ביחידה לטיפול בהפרעות אכילה בילדים ונוער

היחידה לטיפול בהפרעות אכילה נותנת מענה לילדים ונוער בגילים 6-18 אשר הבעיה המרכזית בגינה הם צריכים טיפול הינה הפרעת אכילה. בקרב המתבגרות (רוב המטופלות הינן נערות) המגיעות ליחידה, ההפרעות הנפוצות הינן אנורקסיה או בולימיה. הפרעת אכילה עיקרית נוספת ממנה סובלים ילדים וילדות המופנים ליחידה הינה Avoidant Restrictive Feeding Intake Disorder או בקיצור ARFID. המאפיין העיקרי של הפרעה זו הינו הימנעות מאכילה או צמצומה באופן משמעותי, שלא על רקע הפרעה בדימוי הגוף. לעיתים קרובות, מתלוות להפרעת האכילה הפרעות נוספות כגון דיכאון, חרדה, PTSD, OCD וכן הפרעות אישיות (בעיקר הפרעת אישיות גבולית).

היחידה מורכבת מ-3 מסגרות טיפוליות: מרפאה, טיפול יום/אשפוז יום (halfway-in/halfway-out), ואשפוז. קיים רצף טיפולי בין המסגרות כך שגם במעבר ממסגרת למסגרת, הצוות המטפל נשאר אותו צוות. מדובר בצוות רב-מקצועי הכולל פסיכולוגיות, עובדות סוציאליות, פסיכיאטריות של ילדים ונוער, תזונאיות, אחיות, מרפאה בעיסוק, מדריכים חברתיים.

הגישה הטיפולית המובילה ביחידה הינה הגישה הקוגניטיבית התנהגותית, ובתוכה, באופן יותר ספציפי – הגישה הדיאלקטית התנהגותית (DBT). המילייה של מסגרות האשפוז, המוחזק על ידי הצוות הסייעודי והמדריכים החברתיים, מתנהל על פי גישה זו ומאפשר למטופלות למידת ויישום מיומנויות.

ההתנסות הקלינית ביחידה כרוכה בהצטרפות לעבודה במסגרות האשפוז או האשפוז יום כחלק מצוות המילייה האשפוזי. כלומר – ליווי הנערות בארוחות ו/או בחשיפות*, בהשגחה שלאחר הארוחה, ופעילות עם הנערות.

יש אפשרות שההתנסות תהיה הצטרפות לאחת הקבוצות הטיפוליות במחלקה - שיחת קהילה, קבוצת יצרנות, קבוצת בישול, קבוצת מיומנויות DBT - אם יתאים מבחינת יום ושעה של הקבוצה (דורש מחויבות להגעה קבועה ורציפה).

ייתכן ובמשך השנה תתאפשר גם חונכות 1:1 אך על כך אין לנו יכולת להתחייב מראש שכן זה תלוי בתוכנית הטיפולית של כל מטופלת ומטופלת.

בכל מקרה, סטודנטים העושים התנסות קלינית ביחידה מוזמנים להצטרף לישיבות הצוות (ימי חמישי 11:15-13:30), לישיבות בימי ראשון (רמות, תכניות טיפול), ופעילויות והשתלמויות של היחידה.

הדרכה קבוצתית תתקיים אחת לשבוע בימי ראשון בשעה 9:00-10:30

* חשוב לקחת בחשבון שמדובר באכילה עם הנערות, של האוכל המוגש ביחידה, ועל כן לא מתאפשר למשל תפריט טבעוני.

קב' 4 - מרפאת הטראומה לילדים ונוער

מרכז מילשטיין הוקם במטרה לתת מענה ייחודי לילדים ונוער שעברו אירוע טראומטי שבעקבותיו חלה ירידה תפקודית או התעוררה מצוקה משמעותית. הרקע להקמת המרכז הוא העדר מענה לתחום זה בכל מחוז הדרום החשוף בין השאר לאירועי טרור, אזורי עימות פוליטיים וביטחוניים וכבכל אזור, האוכלוסייה חשופה לפגיעות מגוונות. מיקומו של המרכז בתוך מסגרת בית חולים שלישוני (מרכז רפואי גדול ורב מקצועי) מאפשרת התייחסות ומתן מענה טיפולי מהרגעים הראשונים של החשיפה לגורם הטראומטי תוך ליווי ומעקב ממושך עד להחלמה. בנוסף, מאפשר להתייחס גם לתחומים רחבים יותר בתחום הטראומה כגון טראומה רפואית, מנקודת מבט מערכתית, מניעתית וטיפולית.

המרפאה מטפלת בילדים בטווח הגילאים 6-18 ש'. מרכז מילשטיין משרת את כל אוכלוסיית הנגב ללא קשר למקום מגורים. ניתן מענה לילדים ונוער שחוו אירוע טראומטי, ילדים ונוער שנחשפו לאבל טראומטי ומעקב אחר נפגעי ראש בטווח הגילאים המתאים.

חונכות במרפאת הטראומה תכלול מפגשים שבועיים בבית המטופל, במהלך המפגשים תתקיים עבודה הקשורה לטראומה או להשלכותיה. זו יכולה לכלול תרגול חשיפות, עבודה על חיזוק הבטחון העצמי ושיח על הקשיים.

בימי ראשון, בשעה 11:30-13:00 תתקיים ישיבת הדרכה שבועית במרפאת הטראומה

קב' 5 - היחידה הפסיכיאטרית לגיל הרך

ביחידה אנחנו מטפלים במשפחות עם ילדים בגילאי הריון עד 6 שנים.

מרכז העבודה הוא האינטראקציה בין ההורים והילד, מתוך תפיסה שלה כמרכזית בחיי הילד, בונה ומניעה תהליכים ומשפיעה באופן קריטי על חייו.

הילדים מופנים בשל מגוון קשיים ובעיות: בעיות אכילה, שינה, בעיות התנהגות מכל סוג, בעיות תקשורת – ASD, טראומות שונות, אובדניים ועוד. היחידה עובדת גם מול מחלקות בית החולים במערכת של יעוץ וליווי מטופלים בתוך המחלקות.

העבודה נעשית במתכונת של טיפול דיאדי/טריאדי, או הנחיית הורים, ועם הילדים הגדולים יותר מתקיימים גם טיפולים פרטניים במידת הצורך.

ביחידה עובד צוות רב מקצועי, המשמש עוגן ומרכז לתפיסת העבודה ולהבנת הילד ומשפחתו, ושותף באבחון ובעבודה עצמה. ביחידה עובדים: רופא פסיכיאטר, פסיכולוגים קליניים, פסיכולוגים התפתחותיים, מרפאות בעיסוק, ועובדות סוציאליות.

בימי שני, בשעות 11:00-13:00 תתקיים ישיבת הדרכה שבועית.